Št. 6 Poštnina plačana v gotovini (Conto corrente con la posta) V Trstu, v sredo 7. januarja 1925. Posamezna številka 20 cent. Letnik I.

Izhaja, izvzemši ponedeljek, vsak d... ulica sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadstropje. Do... Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. rokop... Prof. F. Peric. — Lastnik tisk... znaša za mese... L 7.—, 3 mesece L... Za inozemstv... mesečno 5 ... več. — ...

Knjižnica knj... LJUBLJANA

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 cent. — Oglasi se računajo v širokosti ene kolone (72 mm.) — Oglasi trgovcev in obrtnikov mm po 40 cent. osmrtnice, zahvale, poslanice in vabila po L 1.—, oglasi denarnih zavodov mm po L 2. — Mali oglasi po 20 cent. beseda, najmanj pa L 2. — Oglasi, naročnina in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti, v Trstu, ulica sv. Frančiška Asiškega štev. 20, I. nadstropje. — Telefon uredništva in uprave 11-57.

Mussolinijev govor in njegove posledice

V uvodu svojega govora je rekel ministrski predsednik Mussolini, da hoče ustvariti popolno jasnost, ali morejo on in njegovi sobojevniki nadaljevati pot dosedanji poti tudi v bodoče. Takoj na to je izjavil, da hoče to pot obtoževati samega sebe.

V resnici pa se ni obtoževal, marveč se je branil proti obtožbam z vsem svojim poznanim in priznanim govorniškim darom.

Z vso svojo govorniško silo je zavračal zlasti očitanje, da bi bil on zasnoval neko «čeko», udruženje za izvajanje zločinov, po ruskem sovjetskem vzoru. Glavni njegov argument je bil v naglašanju, koliko tisočev ljudi je ruska «čeka» usmrtila in izvajala sistematičen teror proti vsemu, kar ni boljševiško. Govornik je zaklical v zbornico: take italijanske čeke ni bilo nikdar!

Ta argument je veljaven le v toliko, kolikor je resnično, da politični boji zadnjih treh let v Italiji niso zahtevali toliko človeških žrtev, kolikor (jih je pogoltnila ruska čeka! Da pa smet bili v teh letih daleč daleč od politične svobode, o tem govorijo dogodki zlehernega dne od začetka pa do danes. Posebno pa dejstvo, ki ga je v svojih nadaljnjih izvajanjih ugotovil g. ministrski predsednik sam, da se namreč na tisoče fašistov nahaja v ječah. Tu se narinja vprašanje: zakaj? Menda zato, ker so zagrešali kaznjiva dejanja! Verujemo g. načelniku vlade, da on ni hotel, še manje pa naročil taka kaznjiva dejanja. Dovoljeno pa je vprašanje: ali ni imel moči, da bi bil, čim je fašistovsko gibanje zašlo v tako nesrečno smer nasilja in nezakonitosti, s svojo neomejeno avtoriteto preprečil take kaznjive čine?! To pa tem bolj, ker so bili storilci podrejeni njegovi oblasti?!

Opetovano — z ozirom na razne napade, ki so se izvršili na osebe in tuje imetje — je g. Mussolini zaklical v zbornico: kako naj bi bil jaz naročil to in to, ko pa sem ob vsaki taki priliki tako in tako govoril ter pozival javnost k redu in zakonitosti, k spoštovanju zakonov, ki enako veljajo za vse brez razlike?! Dejstvo pa je, da so se nasilja nadaljevala kljub vsem opominom načelnika vlade. Iz tega dejstva sledi logični zaključek, da gospodu Mussoliniju, z vso njegovo dobro voljo in avtoriteto, se ni posrečilo, da bi disciplíniral svoj tabor.

Pa saj je g. Mussolini sam, četudi nehote, priznal, da ni bila prava pot, ki jo je hodil dosedaj fašizem, ko je rekel, da je prišel sedaj trnutek za razmišljanje, ali bo kazalo nadaljevati dosedanjo pot. To je bila pametna beseda. Žal le, da je njegov govor izvenel v akorde, ki niso nikakor v skladu s to njegovo izjavo. Zagrozil je, da utegne fašizem zopet stopiti na plan s — prejšnjimi metodami! In to potem, ko je povdaril, koliko svoje energije da je zastavljal za brzdanje fašizma in kako da ga je kaznoval! Svojo grožnjo je podal sicer nekoliko prikrito, češ lahko bi pustil fašizem z verige. Toda tega ne storim, ker ni potrebno, ker je vlada dovolj močna, da vzpostavi mir in red v Italiji! Dogodki teh par dni pa so že ovrgli to napoved načelnika vlade, ker se tudi po tem govoru nadaljujejo in celo poostrujejo kazniva dejanja po raznih mestih Italije proti političnim drugomišljenikom, in to tudi takim, katerih italijansko narodno čustvovanje je izven razprave, znano in neoporečno. Razburkano valovje je zaseglo že tudi naše tržaško mesto.

Gospod Mussolini je tudi to pot — kakor vedno — govoril jako lepo, zveneče in tudi učinkovito. Toda le za tiste v zbornici, ki prisegajo na njegovo zastavo. Izven zbornice pa se niti njegovi pristaši nočejo pokoriti njegovi slovesni obljubi, da hoče podati državi mir, red in zakonitost! In to — tako je dostavil — tudi s silo, če bo potrebno. Ti ne mislijo na to njegovo zatrdilo, marveč si po svoje tolmačijo njegovo izjavo, da je fašizem še pri svoji polni moči!

G. Mussolini je izjavil, da on sam prevzema vso politično, moralno in zgodovinsko orgovornost za vse, kar se je zgodilo v času njegove vladavine. Ta izjava dela vso čast njegovi odkritosti, odločnosti in možatosti. Toda, po našem mnenju, je zagrešil nevarno neprevidnost. Dal je svojim nasprotnikom nevarno orožje v roke. Če že njegovi pozivi k redu in zakonitosti niso imeli potrebnega učinka na njegove lastne pristaše izven zbornice, pa so bili še manje prepričevalni za one, ki so se v svojem nasprotstvu proti njegovi vladavini umaknili na Aventin. Govor njegov pa je imel še hujše posledice. Takoj po njegovem govoru sta sledila prejšnjemu zgledu vplivnega politika Salandre oba liberalna ministra Casati in Sarrocchi: izstopila sta iz ministrstva. To sta zastopnika parlamentarne nefašistovske skupine, ki je stala do sedaj vladi ob strani z zvestobo in dobrohotnostjo. Ostavka obeh zastopnikov te skupine kaže, da tudi najzvestejši prijatelji odklanjajo nadaljno soodgovornost za politiko, ki jo je g. Mussolini zastopal v svojem zadnjem govoru. Tako je prišlo, da bo moral g. Mussolini, hočeš nočeš, res sam nositi vso odgovornost, kar najbrže vendar ni nameraval doseči s svojim zadnjim govorom!

Po rekonstrukciji fašistovske vlade

SLUČAJ MINISTRA OVIGLIO - KATOLIŠKI NACIJONALCI OSTALI NA SVOJEM MESTU - GIOLITTI VEDNO DOBRE VOLJE

RIM, 6. Za ostavko pravosodnega ministra Oviglio se je zvedelo šele včeraj popoldne. Pač se je opazilo, da se včeraj zjutraj Oviglio ni udeležil otvoritve sodnijskega leta, vendar pa ni nihče mislil na kako demisijo z njegove strani. Ta je bila naznanjena popoldne, vendar se je istočasno razširila vest, da je Oviglio sprejel kandidaturo za predsedništvo zbornice na mesto poslanca Rocco, ki je bil določen za justičnega ministra.

Medtem pa se je sinoči, ko se je ostavka ministra Oviglio uradno potrdila, zanikalo to vest o kandidaturi za predsedništvo zbornice, za katero bo najbrže določen Casertano.

Zaenkrat niso še znani vzroki Oviglijeve demisije. Oviglio je fašist in si ni mogoče razlagati njegovo demisijo na isti način, kakor demisijo ostalih dveh ministrov, ki sta tudi odstopila. V zbornici se je govorilo, da je Oviglio odstopil, ker se ni strinjal s splošno politiko vlade in posebno s politiko, ki spada v delokrog justičnega ministra, zakar zadobiva njegova demisija poseben pomen z ozirom na stranko, kateri pripada.

Dva izmed novih ministrov sta znani osebnosti v fašistovski stranki. Fedele je profesor moderne zgodovine na univerzi v Rimu, ima 50 let in je vstopil v fašistovsko stranko po umoru poslanca Casalinija. Rocco je bil do včeraj predsednik poslanske zbornice ter prihaja iz vrst nacijonalistov. Iz istih vrst prihaja novi minister za javna dela Giuriati, k je bil že minister brez portfelja v prvem Mussolinijevem kabinetu.

Sinoči ob 18. so novi ministri prisegli kralju. Danes popoldne ob 16. se sestane ministrski svet.

Po teh spremembah v vladi se je govorilo, da odstopi tudi Nava, minister za državno gospodarstvo, ki pripada stranki katoliških nacijonalcev, in da bo tej demisiji sledila ostavka Mattei-Gentilija, državnega podtajnika na pravosodnem ministrstvu. Po pogovoru pa, katerega so se udeležile razne osebnosti skupine katoliških nacijonalcev, se je zvedelo, da ostaneta minister in podtajnik na svojem mestu.

V poluradnih krogih se zatrjuje, da se bo zbornica zopet sestala 20. t. m. Možno je, da bo tedaj zbornica razpravljala o političnem položaju po rekonstrukciji vlade, ki je spremenila značaj kabineta.

Medtem je Salandra, ki je na sobotnem sestanku liberalcev naznanil svoj prehod k opoziciji, potrdil ta svoj korak s tem, da je podal ostavko kot načelnik italijanske delegacije v Društvu narodov. Pisal je Mussoliniju zelo kratko pismo, kjer izjavlja, da odstopa radi parlamentarnih dogodkov na zadnji seji poslanske zbornice.

Giolitti je kljub težavnemu položaju dobro razpoložen. «Tribuna» poroča, da se je Giolitti v soboto po sestanku poslancev opozicije razgovarjal s svojimi tovariši, ko ga je nek poslanec vprašal, kako da si razlaga izjavo Mussolinija, da bo politični položaj razjašnjen v teku 48 ur. «Ne bi znal, kaj reči — je odgovoril Giolitti —. Ako bi nas aretirali — je dostavil hudomušno —, bi rešili s tem vprašanje draginje.»

Včeraj je Giolittija obiskal poslanec Amendola, ki ga je bajè vprašal, da-li bi sodeloval pri morebitni akciji opozicije proti sedanji vladi. Giolitti da je izjavil, da ostane pri svojem dosedanjem zadržanju. Vendar se je pozneje ugotovilo, da ni prišlo do nobenega posebnega sestanka med Giolittijem in Amendolo.

Odbor opozicij je imel tudi včeraj sejo. Sinoči se je raznesla govorica, da bodo opozicijonalci prišli v zbornico in da bo opozicija razpadla radi nesporazumljenj; obe vesti sta se pa pozneje zanikali.

Sklepi bojevnikov

V palači Venezia se je sestal osrednji odbor udruženja bojevnikov ter sprejel resolucijo, v kateri obžaluje, da je borba med strankami prestopila meje, ki so potrebne za skupno sožitje in za prestiž države. Odbor je naročil učlanjenim sekcijam in vsem članom, da naj ohranijo strogo disciplino ter tako odvrnejo vsak povod za morebitna nasilja.

Minister Federzoni o ukrepih

za varovanje javnega reda - Zbornica se sestane 12. t. m.

RIM, 6. Danes ob 16. se je sestal v palači Viminale ministrski svet. Na predlog ministrskega predsednika je bilo sklenjeno, da se bo zbornica sestala 12. t. m. ter razpravljala najprej o zakonskem načrtu za volilno reformo.

Notranji minister Federzoni je nato poročal o akciji vlade za varovanje javnega reda. V smislu navodil prefektom, ki morejo tudi skrčiti urnik javnih lokalov iz ozirov na javni red, je bilo v teh dneh zaprtih 95 sumljivih shajališč; razpuščenih je bilo 25 prevratnih organizacij, 120 (vse obstoječe) skupin «Italia Libera», aretiranih je bilo 121 nevarnih prevratnikov, bilo je zaprtih 150 javnih obratov ter izvršenih 655 hišnih preiskav. Glede zaplemb orožja in municije manjkajo še podatki.

Minister Federzoni je izjavil, da se je poostrila varnostna služba na železnicah v svrho odvrnitve morebitnih činov sabotaže in poškodovanja. Dani so bili ukazi za najstrožje uveljavljanje zadnjih ukazov gledè tiska ter se je predočilo prefektom, da smejo izvršiti vse tiste ukrepe, ki bi se izkazali potrebni za varnost javnega reda v vseh službah tudi tedaj, ako posebne določbe zakona ne dajejo pooblastila za postopanje. Prefektom je bil izdan nalog, da se poslužijo brez odloga vseh pooblastil za udušenje morebitnih uporniških manifestacij in za zatretje kakršnesibodi organizacije ali komplota priznano sumljivih oseb.

„Giustizia" prenehala izhajati

«Avanti» in «Unità» zaplenjena

MILAN, 6. Vsled prefektovega opomina sporoča «Giustizia», glasilo unitarcev, da bi bila današnja številka lista gotovo zaplenjena in da je bilo radi tega sklenjeno, da list začasno ne bo izhajal.

V svojih pripombah k temu sporočilu pripominja omenjeni list, da se je poskusilo vse mogoče, da bi list ne prenehal izhajati; ampak motivacije zadnjih 5 zaplemb in način postopanja pri njihovem izvrševanju so jo prisilile k temu sklepu.

Na ukaz prefekta sta bila davi zaplenjena «Avanti» in «Unità».

Radičevci zapuščajo svojega voditelja

TAJNA POGODBA RADIĆA Z MADŽARSKO RAZKRITA - PRVAKI MADŽARSKE STRANKE ARETIRANI

BEOGRAD, 6. (Izv.) Radi pravoslavnega božičnega praznika nima današnja beograjska kronika zaznamovati nobenih političnih dogodkov. Iz Zagreba se poroča, da se tam nadaljuje zasliševanje Radića, ki odklanja vsako izpoved in izjavlja, da ne bo podpisal nobene izjave. Med dobljenim materijalom je bila razkrita tajna pogodba, ki jo je Radić sklenil z Madžarsko in ki pomeni že sama več kakor veleizdajo.

V Beogradu se je izvršila hišna preiskava proti radićevcu in tajniku nar. skupščine Rude Bačiniću ter proti Radićevemu nečaku Pavlu Radiću, ki je dospel v Beograd, da prisostvuje seji načelnikov opozicijonalnega bloka. Pri obeh je bilo najdenih veliko število dokumentov, ki še bolj obtežujejo položaj aretiranih voditeljev HRSS.

Radi izvajanja zakona za zaščito države in radi dosedanjih uspehov preiskave proti Radiću se opaža med radićevskimi množicami veliko izneverjevanje pristašev.

Veliko senzacijo na je danes v Beogradu vzbudila vest, da je bil celokupni odbor madžarske stranke v Subotici aretiran. Aretacija se je izvršila na podlagi ovadbe enega izmed urednikov subotiškega madžarskega dnevnika «Sirvar». Ta urednik je izpovedal, da dobiva list denar od Horthyja za protidržavno propagando proti kraljevini SHS. To se je vršilo v sporazumu in z vednostjo vodstva madžarske stranke, ker tvorijo njega člani tudi vodstvo dnevnika «Sirvar». Aretiranih je bilo 20 oseb, ki so vsi prvaki madžarske stranke. Aretiranci so bili izročeni sodišču.

Za danes napovedana seja načelnikov opozicijonalnega bloka, za katero je vladalo v tukajšnjih krogih velikansko zanimanje, ker se je imelo sklepati o nadaljnjem postopanju opozicije po najnovejših dogodkih, je bila odgodena na jutri, ker je dr. Korošec odsoten.

Zveza med Radićem in Aleksandrovom razkrinkana

BEOGRAD, 6. (Izv.) Današnji listi prinašajo fac-simile pisma, ki ga je Todor Aleksandrov pisal Radiću gledè zakonite in protizakonite akcije proti Jugoslaviji.

Radić se nahaja v zaporih policijskega ravnateljstva v Zagrebu in se počuti dobro. Po vsem Hrvatskem vlada popoln mir.

Jugoslovensko-bolgarsko zbližanje ni naperjeno proti Grčiji

SOFIJA, 6. Urednikom lista «Bulgarie» je izjavil ministrski predsednik Cankov, da tekom njegovega obiska v Beogradu in Bukareštu ni bil sklenjen nikak dogovor glede skupne akcije proti boljševizmu. Nič konkretnega ni bilo sklenjeno, je rekel Cankov; omejili smo se na skupno proučavanje nevarnosti, ki izvirajo iz boljševiške propagande balkanskim državam. Ministrski predsednik je rekel: «Nekateri listi zatrjujejo, da je zbližanje med Jugoslavijo in Bolgarijo naperjeno proti Grčiji. Take in slične časopisne vesti moram imenovati le prazne bajke.» Kar se tiče načrta za obisk Aten, je Cankov pripomnil, da se je dogovoril z zunanjim ministrom, da stopi v tesne stike z vladami drugih držav in da bo prihodnjo spomlad zopet potoval v nekatere prestolice držav.

Otvoritev nemškega drž. zbora

Nova vlada ni še sestavljena - Medzavezniška nota o razorožitvi Nemčije

BERLIN, 6. Danes se je državni zbor sestal k prvi seji. Dohodi k parlamentu so bili zastraženi od močnih policijskih oddelkov, ker se je vlada bala komunističnih izgredov. Pred otvoritvijo seje se je pojavilo pred parlamentarnim poslopjem komaj 150 komunistov, ki pa jih je 20 mož broječi policijski oddelek razpršil. Otvoritveni seji je predsedoval najstarejši socijalistični poslanec Bock, ki je prečital imena novoizvoljenih poslancev. Komunistični poslanec Thaelmann je predložil predlog, da se razpravlja o pomiloščenju političnih jetnikov.

Državni kancelar Marx se je zopet pogajal z načelniki večjih strank, da se sestavi nova vlada. Do sedaj niso imeli njegovi napori še nikakih uspehov. Nota o koelnski coni, ki so jo predali Nemčiji zavezniški poslaniki, ni vzbudila radi notranje politične krize velikega zanimanja. Sicer so jo politični krogi na podlagi pisave angleških in francoskih listov že prej predvidevali.

Nota pravi, da je medzavezniška kontrolna vojaška komisija ugotovila v Nemčiji sledeče: Obnovitev nemškega generalnega štaba pod drugim imenom. Odkritje velike množine vojnega materijala, ki ga prepoveduje versailleska pogodba. Nemška vlada ni reorganizirala državne policije, kakor to določajo mirovne klavzule; ravno tako ni odpravila delavnic za izdelovanje vojnega materijala.

Nemška vlada bo odgovorila na noto medzavezniških poslanikov, ko bo zaključila svoje pregovore s političnimi strankami. V splošnem se mora trditi, da je nota naredila na berlinske politične kroge slab vtis ter nudi nemškim nacijonalcem uspešno orožje za propagando proti politiki zmernih strank.

Zavezniška nota glede Koelna

izročena Nemčiji

BERLIN, 6. Sinoči je bila izročena kancelarju nota zaveznikov v imenu posameznih vlad in podpisana od poslanikov Italije, Francije, Belgije, Anglije in Japonske.

V noti sporočajo zavezniki Nemčiji, da ne morejo — kakor predvideva versailleska mirovna pogodba — izprazniti koelnske cone, ker ni Nemčija izpolnila sprejetih obvez za razorožitev.

K tej noti objavlja Wolfov dopisni urad sledeče poročilo:

«V svoji noti nam zavezniške vlade ponavljajo očitanja, ki jih že delj časa objavlja francoski tisk gledè splošne razorožitve z ozirom na izpraznitev Porenja. Ta očitanja so tako splošna in tako neutemeljena s tehničnega stališča, da ne morejo služiti za podlago kakim ukrepom. Nemška vlada smatra za potrebno odložiti izpodbijanje teh pritožb dotlej, ko bodo izročeni zapisniki o preiskavi, izvršeni po medzavezniški komisiji. Že sedaj pa ponavlja nemška vlada svojo izjavo, da je razorožitev v Nemčiji popolna in da to dejstvo dokazuje, da je vsako podaljšanje zasedbe koelnske cone neupravičeno. Nemška vlada bo v najkrajšem času razložila zaveznikom svoje stališče v posebni noti.»

Neizpraznitev Koelna povzroča Nemčiji veliko gospodarsko in politično škodo

BERLIN, 6. Glasom provizorične uradne statistike o nemškem uvozu in izvozu tekom prvih devetih mesecev leta 1924 znaša uvoz približno 6 milijard mark, medtem ko dosezajo dohodki izvoza vsoto 4.5 milijard. Potme takem je zaznamovati primanjkljaj 1.5 milijarde. V letu 1913 je doprinesel uvoz osem milijard in izvoz 7.5 milijard. V imenovani dobi je uvozila Italija v Nemčijo za 255,579.000, medtem ko je izvozila Nemčija v Italijo le za 167,939.000 mark. V zvezi s to statistiko je izjavil nemški minister za narodno gospodarstvo in trgovino, da ostane londonska pogodba mrtva listina, ako se ne omogoči Nemčiji, da zviša svoj izvoz. Dolžnost vseh onih, ki so podpisali londonsko pogodbo, posebno pa velikih upnikov Nemčije je, da omogočijo Nemčiji dostop na mednarodni trg. Z druge strani, je zaključil minister, povzroča neizpraznitev Koelna veliko škodo Nemčiji ne le v političnem, temveč tudi v gospodarskem oziru.

Boji v Angerasu

Proglas Abd El Krima na svoje vojake

RABAT, 6. List «Marocain» je prejel iz Tangerja brzojavko, ki pravi, da se že ved dni razločno sliši grmenje topov in da se more s prostim očesom v daljavi 8 kilometrov opazovati španska letala, ki letijo preko Angerasa, in eksplozije bomb, ki jih mečejo letala na sovražne postojanke. V francoske bolnice prihajajo ranjeni domačini, žene in otroci, žrtve strupenih plinov. Radi krutega španskega postopanja vlada med domačini veliko vznemirjenje.

LONDON, 6. List «Daily Mail» dobiva iz Madrida: V nekem proglasu, ki ga je izdal Abd El Krim na svoje podložnike-vojake v Riffu, izjavlja, da republika Riff, ki razpolaga sedaj s 50.000 oboroženimi vojaki in obilno vojno opremo, ne bo pričela mirovna pogajanja s Španijo kot enakovredno državo. Španci, je rekel Abd El Krim, bodo morali sprejeti vse naše pogoje, sicer naj se zavedajo, da ni daleč dan, ko jih bomo do zadnjega pregnali iz naše dežele.

Politika hujskanja

Obrekovanje našega ljudstva je staro sredstvo v rokah tukajšnjega fašistovskega dnevnika «Popolo di Trieste». «Popolo» hoče ostati v tem svojem rokodelstvu prvak med italijanskimi listi v Trstu. V svoji včerajšnji številki je nagromadil zopet cel kup obrekovalnega blata na naslov našega ljudstva. Z vso resnostjo trdi, da so priredili Slovani in komunisti ono znano demonstracijo pred županstvom v Rovinju, da se je pripravljal po več slovanskih krajih upor za novo leto, da se je zbralo 500 Marezižanov v gozdu, da se vzdigujejo proti oblastvom itd.

Neslanost — da ne rabimo hujše besede — teh «Popolovih» trditev je na dlani. Že vrabci čivkajo, da jih vsakdo lahko razume, da je bila ona demonstracija čisto stanovska, da so jo priredili predvsem italijanski kmetje, da protestirajo proti pretežkemu davčnemu bremenu. Zlobno podtikanje, s katerim nas hoče spraviti fašistovsko glasilo v en koš s komunisti, zavračamo na drugem mestu. Proti fiksnim idejam, naj bodo še tako neumne, pa je vsako dokazovanje brez moči in vsaka beseda izgubljena. Kar pa se tiče ostalih dveh trditev, ugotavljamo, da nima o tem noben drug jaški list niti besedice kakega poročila. Že to samo dejstvo je zadosten dokaz, da so le plod «Popolove» fantazije. Marezižani so bili res v gozdu in bilo jih je več nego 500, toda tedaj, ko so jih silili fašistovski naskoki na to občino, da so morali bežati iz vasi in se skrivati pred gorjačami in manganelom.

Sicer pa ne zaslužijo zlobna in neresna podtikanja fašistovskega glasila, da bi se dalje pečali z njimi. V odgovor na «Popolov» poziv na naslov oblastev, naj bi na podlagi njegovih izmišljotin poostrile svoj pritisk na naše ljudstvo po Istri, odgovarjamo mi z naše strani s tem, da opozarjamo ista oblastva na škodljivost in nevarnost take obrekovalne propagande, ki ne more imeti nikakega drugega namena, nego da naščuva in našunta neodgovorne in razgrete elemente k novim nasiljem na škodo mirnega slovanskega ljudstva.

Statistika ruskega izvoza v Anglijo

Napredovanje ruskega narodnega gospodarstva

MOSKVA, 6. Po statistiki komisarijata za zunanjo trgovino je izvoz ZSSR v Anglijo v zadnjih devetih mesecih preteklega leta znašal en milijon 125.000 ton in to v vrednosti 62 milijonov rubljev. Samo v mesecu juliju, avgustu in septembru se je izvozilo blaga za 80 tisoč ton v vrednosti 40 milijonov rubljev. Je to trojni znesek napram dohodkom, ki jih je doprinesel izvoz v prvih devetih mesecih leta 1923. Že te številke jasno pričajo o hitrem napredovanju ruskega narodnega gospodarstva. Angleški uvoz v ZSSR od januarja do septembra 1924 je znašal skoraj 200.000 ton v vrednosti 40 milijonov rubljev ter je obsegal predvsem bombaž, baker in soliter. Uvoz premoga je ostal neizpremenjen.

Zborovanje mednarodnega urada dela

Imenovanje odbora za proučevanje izseljeniških vprašanj

ŽENEVA, 6. Dne 8. t. m. se otvori v Ženevi 25. zborovanje upravnega sveta mednarodnega urada dela. To zborovanje je posebne važnosti, kajti na njem se bodo med drugim reševali tudi nekateri problemi izseljevanja, o katerih je že razpravljala nedavno mednarodna konferenca v Rimu za izseljevanje in naseljevanje. Na imenovanem zborovanju se izvoli stalen odbor, ki bo v okvirju mednarodne organizacije dela pri Društvu narodov proučeval izseljevanja se tikajoča vprašanja.

Zedinjene države zahtevajo vojno odškodnino

Ameriški zastopniki se udeležijo konference zavezniških finančnih ministrov v Parizu

WASHINGTON, 6. Ministrstvo zunanjih zadev zastopa v svojem odgovoru na poslednjo angleško noto, ki se nanaša na razdelitev vojnih odškodnin, naslednje stališče: Zedinjene države imajo polno pravico, da zahtevajo del reparacij, ki jih določa Dawesov načrt. Visoke uradne osebnosti izjavljajo, da je diskusija o tem vprašanju popolnoma nepotrebna že spričo dejstva, da so se Zedinjene države udeležile vojne. Jasno je, da je bila Amerika kakor drugi zavezniki upravičena skleniti pogodbo z Nemčijo v svrho ureditve materijalne škode. Ameriški zastopniki se bodo udeležili pogajanj v Parizu v posebno spravljivem namenu, toda Zedinjene države smatrajo, da vprašanje vojne odškodnine v korist Ameriki ne potrebuje nikakega razsodišča. Nadejajo se, da bo na konferenci zavezniških finančnih ministrov v Parizu dosežen popoln sporazum v tej zadevi.

Dva trgovca ubita pri prepiru v vlaku

NAPOLI, 6. V osebnem vlaku na progi Nola Napoli so danes zjutraj poleg drugih potnikov potovali štirje trgovci z vinom. Že na postaji Nola so se iz neznanih vzrokov sprli. Prepir se je nadaljeval tekom vožnje in se je končno razvil v srdit pretep, ki je povzročil med drugimi potniki velik strah in zmedo, kajti pretepači so potegnili revolverje ter pričeli besno streljati drug na drugega. Krogle so smrtno ranile dva pretepača, izmed katerih je eden padel z vlaka na železniški nasip ter obležal mrtev; drugi je tudi kmalu potem izdihnil.

DNEVNE VESTI

Kaj je prav za prav s „puntom" v Rovinju

Prva poročila v italijanskih listih so se glasila, da je kakih 500 slovanskih kmetov udrlo v mesto, da bi plenili in razdevali. Naslednjega dne so poročali isti listi, da so ta naval uprizorili razni elementi, med katere so bili pomešani — tudi Slovani! Slednjič pa so poročali, da je bila to le demonstracija proti neznosnim davčnim bremenom, ki pa da so jo hoteli izrabiti za svoje namene **komunisti in Slovani!** Katero poročilo odgovarja resnici? Oziroma: kdaj so oni poročevalci lagali in pretvarjali dejstva?! Nas pa zanima posebno zadnja verzija, ker se tu ponavlja zopet tista znana grda in nepoštena igra: istovetiti hočejo slovensko ljudstvo s komunizmom, računajoč, da s tem še najizdatnejše komprimitirajo slovanske državljane in njihova stremljenja pred oblastvi in nacijonalno italijansko javnostjo! To je brezvestno potvarjanje resnice, grdo sredstvo, ki naj ga opravičuje — patrijotični namen!

Odškodnina za škode povzročene iz političnih razlogov

Te dni je izdala vlada važno naredbo glede odškodnine za škode, provzročene iz političnih vzrokov. Naredba določa, da so za take škode, če so storilci neznani, odgovarne upravne občine, v katerih področju je bila škoda storjena. One morajo tudi poravnati škodo. Morejo pa pozneje postopati proti krivcem, če bi se ugotovili. Naredba se sklicuje na določbo tozadevnega zakona, da so občine dolžne ščititi osebo in imetje vsakogar ter skrbeti potom svojih organov, da se nevarnost prepreči. Naredba velja tudi za škode, storjene v prošlosti.

Toda ne veselite se! Kajti tako naredbo je izdalo ministrstvo za notranje stvari v — Jugoslaviji!

— **Pravoslavni božič.** Danes praznujejo naši bratje pravoslavne vere božič. Hristos se rodi!

— **Pol. društvo «Edinost» Trst — Sv. Jakob.** Danes zvečer seja pododbora.

GANGLOV «SIN» NA OPČINAH.

Ganglovo dramo - četverodejanko: «Sin» je podal dramatični odsek Mladinskega društva «Prosveta» na Opčinah, na novega leta dan v Kettejevi dvorani.

Uprizoritev te drame je bila povsem uspešna. K temu je pripomogla nemalo izborna režija g. F. G. in dobri uspeh je dokazal, da njegov trud ni bil zaman. Prvo dejanje je bilo sicer nekam premrtvo igrano, a če pomislimo, da je to dejanje le nekaka predpriprava k ostali igri in tudi odrsko premalo učinkovito, ker ni v njem dejanja, tako da dela celò poklicnim igralcem nemalo preglavice, ga ne smemo prestrogo presojati. Poleg tega je občinstvo, posebno pri tem prvem dejanju, bilo vse prenemirno in preglasno, to pa zaradi tega, ker je sililo vedno več ljudstva v že prenapolnjeno dvorano. To je seveda motilo igralce.

Ostala dejanja so bila bolje podana. Vlogo Cirila je g. Wilhelm rešil častno. Pripiše se mu lahko kot zopeten nov uspeh k vrsti njegovih doslej izborno podanih vlog. Izigral je dvom, ljubezen, bojazen in obup kaj učinkovito. Omenili bi prizor s Heleno v drugem dejanju. Najbolj pa nas je prepričal v prizoru četrtega dejanja, kjer je živel oni divji obup in poznejšo blaznost. Je pač diletant, ki ustvarja.

Cirilovega očeta, starega Slemenca, to nelahko vlogo je g. Kalc popolnoma zadel. Četudi v nekterih prizorih in posebno koncem tretjega dejanja ni rabil pravilno glasu in ga napak moduliral, vendar je videti, da se skuša vživeti v vlogo.

Prevarano in zapuščeno Heleno, nje trpljenje in mučno bol, porojeno iz ljubezni polne požrtvovalnosti, je igrala Šoncova z gorkim občutkom. Svetlo je plamenela nje ljubezen do Cirila, njenega zapeljivca, in do njiju otroka. Vse to si občutil ob njenem podajanju.

Gdčne Gabrijelčičeve ljubka Marica je ugajala. Živahnost in milina je posebno v prizoru s Cirilom prišla v ospredje. Iz g. Sosčina-Cirilovega brata Metoda — bi se dala izklesati dobra diletantska moč. Tudi gdčna Justina Sosičeva v vlogi Marije, Cirilove matere, je povsem zadovoljila. Povoljno je igral g. Poropat dr. Trdino, le v prvem dejanju je bil pretih. Negotova v prvem dejanju, a pozneje boljša je bila Tilka gdčne. Marije Sosičeve. Pretih in premalo živahen g. Kalin v vlogi Slaka. Boljša je bila gdčna Fride Malalanove Meta, in orožniški vodja g. Sosiča.

Dramatični odsek M. D. P. — Opčine priča vedno bolj o svojem napredku in upati je, da postane res izboren dramatični odsek. — J. F.

Iz tržaškega življenja

— **Žalosten epilog obupnega čina dijakinje.** Včeraj smo poročali o strašnem samomoru 15-letne dijakinje, ki je skočila skozi okno četrtega nadstropja šolskega poslopja v ulici Madonna del Mare. Kakor znano, je bila deklica, ki se imenuje Lucilla Fioresti (ne Voretti, kakor smo prvotno poročali) prepeljana v obupnem stanju v mestno bolnišnico. Kljub temu so si zdravniki na vse načine prizadevali, da bi jo ohranili pri življenju, a njihov trud je bil zaman; smrt je že imela mlado življenje v svoji oblasti. Včeraj v prvih jutranjih urah je nesrečna deklica po strašnih muhah podlegla težkim poškodbam. Vzroki njenega tragičnega koraka so ostali neznani, čeprav nekatere tovarišice dijakinje trdijo, da je bila Lucilla potrta radi slabih redov v šoli; ni pa verjetno, da je šla samo radi takih malenkosti v tako strašno smrt. Nesrečni deklici je gotovo morila dušo kaka druga tajnost, ki jo ni zaupala nikomur; vzela jo je s seboj v hladni grob.

— **Pozor na sleparske trgovske potnike.** Tukajšnja kvestura javlja, da krožita v našem mestu in raznih krajih Julijske Krajine dva tujca, ki se izdajata za trgovska potnika dunajske firme «Erstes Oestereichisches Wäscheversandthaus E. C. Hasenreiter & Co., Wien XVI., Hasnerstrasse 36» ter prejemata na račun te firme naročila perila po zelo nizkih cenah. Tujca imata tozadevna poverilna pisma s pečatom dunajskega policijskega ravnateljstva in tukajšnjega avstrijskega konzulata, ki so pa ponarejena. Ker omenjena firma sploh ne obstoja, sta tujca brezdvomno sleparja, ki lovita lahkoverneže na limanice.

— **Ker je grozil soprogi z orožjem** je bil predsinočnjim aretiran 47-letni Mihael Martin, doma iz mesta Lugo v Pokrajini Romagna. Martin se je s silo uprl aretaciji, zato se bo moral zagovarjati tudi radi tega prestopka.

— **Slabo končana tombola.** Davčni uradnik Viktor Polani, stanujoč v ulici Scipio Slataper št. 18, je hotel sinoči praznovati praznik sv. treh kraljev doma v krogu svojcev ter nekaterih sorodnikov in znancev, ki jih je povabil na družabni večer. Po večerji so Polanijevi in povabljenci, da bi pregnali dolgčas, pričeli igrati tombolo. Igra in vino je spravilo vse v prijetno razpoloženje, ki pa jim ga je kmalu pokvaril podnajemnik Polanija, 46-letni mizar Severin Michelis, ki ni bil v dobrih odnošajih z gospodarjem. Michelis je nenadoma prihrumel ves jezen v kuhinjo ter se pričel prepirati s Polanijem. Beseda je dala besedo in naposled je Michelis, ki se mu je zdelo dovolj praznega pričkanja, pograbil z mize petrolejko ter jo zabrusil v glavo Poloniju, ki je bil mahoma ves krvav. V temi in zmešnjavi jo je Michelis nato naglo odkuril. Polani se je v spremstvu nekega prijatelja podal v mestno bolnišnico, kjer mu je zdravnik obvezal dve precej globoki rani, eno na desnem sencu, drugo nad desnim licem. Ker mu je bila presekana tudi senčna žila je moral mož ostati v bolnišnici in se bo moral zdraviti 10 dni.

Vesti z Goriškega

— **Zaplemba goriškega lista «Idea del Popolo.** Poslednja številka popolarskega tednika «Idea del Popolo» je bila vsled odloka goriškega podprefekta zapljenjena. Ni nam znano s čem se je popolarska «misel» tako zamerila goriškemu podprefektu.

— **Izseljeniške šole.** Kakor smo že ponovno poročali, je bilo pred časom napovedano, da bo otvorjeno v pričetku tekočega leta na Goriškem pet izseljeniških šol po vzorcu onih v starih pokrajinah. Za slovenski del Goriške bi prišla predvsem v poštev izseljeniška šola za mizarje, ki ima biti otvorjena pri Sv. Luciji.

V Gorici bo otvorjena izseljeniška šola za stavbene mizarje dne 9. t. m. in sicer v goriški obrtni šoli v Via Croce št. 3. Pouk na tej kakor tudi na ostalih šolah te vrste bo teoretičen in praktičen. Teoretični pouk (57 ur) se bo vršil v šolskih prostorih, praktični (57 ur) pa v delavnici obrtne šole v Via Zorutti.

Prijave se sprejemajo do 8. t. m. pri zavodu za pospeševanje male obrti v Via Morelli 37. Kedaj bo otvorjena obljubljena izseljeniška šola pri Sv. Luciji, nam ni še znano. Glasom svoječasne napovedi bodo naznanjeni čas otvoritve, vpisni pogoji in učni vspored na tabli občinskega urada pri Sv. Luciji.

— **Spremembe pri hipotečnem zavodu.** Ravnatelj goriškega hipotečnega zavoda Dr. Gustav Chiaruzzi je bil imenovan v medzavezniško komisijo za izvedbo Dawesovega načrta. Na njegovo mesto stopi dosedanji podravnatelj hipotečnega zavoda Dr. Zumin.

— **Poglavje brez konca.** Že smo se razveselili, da je to žalostno poglavje vendarle enkrat dobilo svoj konec, ker v poslednjem času ni bilo nič več slišati o nesrečah, povzročenih po vojnem strelivu. Toda varali smo se, ker je v resnici bilo samo neko začasno zatišje, katero je znova prekinil grom granate.

V nedeljo popoldne sta našla 10letni Franc Mlekuš in 14letni Franc Čopi oba iz Čezsoče na nekem travniku v bližini vasi v zemljo zarito granato. Starejši Čopi je svetoval svojemu mlajšemu tovarišu Mlekušu, da naj pusti pri miru nevarni predmet in da naj se ga ne dotika, toda otročja radovednost je premagala dečka, da je navzlic pametnim nasvetom tovariša pričel manipulirati okoli granate. In odigral se je oni v takih slučajih navadni dogodek: granata je eksplodirala ter ranila z enim drobcem kakih 7 metrov oddaljenega Čopi-ja v trebuh, Mlekuša pa po celem telesu. Na lice mesta prihiteli vaščani so takoj pozvali iz Gorice «Zeleni križ», ki je prepeljal mlada ranjenca v goriško bolnišnico, kjer je Čopi v pondeljek podlegel svoji trebušni rani, medtem ko bo Mlekuš, dasiravno ranjen po celem telesu, ozdravel v kakih treh tednih.

— **Tudi razočaranje.** Z veseljem in zadovoljem smo poročali, da so letošnji prazniki minuli v miru, brez običajnih pretepov. Tudi to naše veselje je bilo prezgodnje, ker nam ga je že pred dnevi pokvaril pretep v Sovodnjah, sedaj pa nov pretep, ki se je odigral v Cerknem. Preostaja pa nam vendarle tolažba, da niso bile ne v enem ne v drugem slučaju posledice bogvekako nevarne: v prvem slučaju z nožem načet vrat, v drugem pa malo razbita butica. è

V nedeljo sta se sprejela v Golobovi gostilni v Cerknem 27letni Franc Olit iz Bukovega in neki 25let stari Anton Pahor. Od prepira sta kmalu prešla k dejanjem in konec je bil ta, da je Olit dobil eno prav pošteno po glavi od svojega nasprotnika in to z nekim železnim predmetom. Sedaj si zdravi Olit svojo razbito glavo v goriški bolnici.

— **Iz Ivanjega grada (pri Komnu).** Pri nas smo imeli pevsko in bralno društvo «Svoboda», ki je delj časa vršilo v naši vasi prepotrebne prosvetne naloge. Žal, da je društvo pred dvema letoma moralo ustaviti svoje delovanje radi neugodnih razmer v našem okraju. Ta primanjkljaj v našem življenju so vsi vaščani bridko občutili in želijo, da se društvo čimprej obnovi. — Preteklo nedeljo smo imeli pri nas predavanje. Obiskal nas je zastopnik tržaške «Prosvete» ter nam v poljudnih besedah obrazložil naloge in važnost prosvetnega društva v vasi. Predavanje je bilo zelo dobro obiskano, kajti prisostvovali so mu možje in žene, fantje in dekleta. Hvaležni smo društvu «Prosveta», da pošilja med nas požrtvovalne predavatelje, ki nam pojasnujejo važna prosvetna in gospodarska vprašanja. Mi, kar nas je mladih, hočemo stopati po onih poteh, katere so nam kazali starejši ter z vso vnemo delovati v našem prosvetnem društvu, ki hoče in mora živeti ter nadaljevati svoje prekoristno delo v prid naši mladini, naši vasi in narodni celokupnosti.

Iz tržaške pokrajine

ILIRSKA BISTRICA.

— **Pomanjkanje vagonov.** Na naši postaji je pripravljenega lesa za odpošiljatev za približno 400 vagonov. Ta les je prodan, prodajalci komaj čakajo, da bi ga odposlali, da pridejo do svojega denarja, kupci istotako mrzlično čakajo na les, da se odzovejo zahtevam svojih odjemalcev, a vagonov ni in ni od nikoder. Med tem časom pri nas zastaja delo v gozdu in na žagah, ker je odtok blaga povezan, delavci prihajajo ob svoj zaslužek; v konsumnih centrih se cene lesa in drv višajo vsled pomanjkanja blaga, a tu pri nas pa les leži nakopičen v pravcate gore in trohni. — Edini proizvod Julijske Krajine, kateri vsled premembe političnih mej in izgubil svojih tržišč in si je nasprotno pridobil še nova, je les. Med tem ko je trgovina z vinom, z zgodnim sadjem in z drugimi pridelki že davno zadavljena, ima trgovina z lesom vse predpogoje, da bi cvetela. Tu pa se pojavlja nova, nepričakovana zapreka — nemarnost železniške uprave. Vse opravičbe, ali bolje vsi izgovori železniške uprave na dejstvu ne menjajo nič. Pametna uprava mora biti vedno pripravljena tudi na večji naval blaga in mora pravočasno poskrbeti, da dobi blago odtok. Če že nima razumevanja za splošne koristi prebivalstva obširnih con, da do gotove mere prebivalstva vse države, naj bi vsaj gledala za svojo lastno korist. Saj trgovci vendar ne zahtevajo vagonov zastonj, ampak pošteno plačujejo tarife! Saj prizadeto prebivalstvo ne zahteva nobenih posebnih privilegijev, nobenih podpor, ampak samo nekoliko obzirnosti in alarmiranje kakih 50 premikačev po raznih postajah. To bi se vendar lahko zgodilo!

— **Škrlatica.** Že delj časa divja v našem trgu in posebno tudi v sosednih vaseh škrlatica, ki se ne more zatreti vsled neverjetne indolence prizadetih. Zdravnik se le v posameznih slučajih kliče na pomoč in tako se dogaja, da hodijo okoli ljudje, katerim se koža lupi, in podajajo svojemu bližnjemu roko in ž njo nevarno bolezen. Ali ne bi bilo dobro, da bi občine ukrenile potrebne korake, da bi se ljudstvo primerno poučilo in poostrila kontrola?

— **Silvestrove prireditve.** Bistriška in trnovska Čitalnica sta priredili za svoje člane in povabljene goste vsaka svoj Silvestrov večer. Udeležba povsod velika, razpoloženje veselo, silvestersko. Naše občinstvo s hvalevredno pripravljenostjo podpira vsako prireditev in vsakokrat se čuje le ena pritožba, namreč, da so prireditve še vedno redke. Dobro bi bilo, da bi si naše Čitalnice vzele te pritožbe k srcu. — Tudi čitamo v listih o prireditvah, ki se dajajo drugod od nedomačih prirediteljev (Kumar slovenski kvartet itd.) Ali si nobeden ne upa misliti na Bistrico? Korajža velja, naj se poskusi enkrat, nekaj nas je tudi v Bistrici, ki radi posetimo dobro prireditev. —

— **Vreme.** Vreme imamo povsod in letos še zraven lepo vreme. Ker pa se nobeden ni oglasil, da bi ga pohvalil javno, naj bo to dovoljeno vsaj skromnemu Bističanu. Posebno za božične praznike smo imeli pravcate pomladanske dni in naš vedno čili Martinčič je bolj krepko nego po navadi udrihal s palico na svojih prehodih ter je vsakemu, ki ga je srečal, navdušeno pripovedoval, da že 85 let ni doživel takega Božiča. Bog ga živi, starega koreniaka, in nam daj še mnogo takih lepih dni. Vesel jih je gospod in kmet, posebno kmet, ki je letos z lahkoto, brez velikega truda in trpljenja opravil svoja zimska dela v gozdu in na polju. —

— **Iz Št. Petru na Krasu.** Ker so v nekaterih publikacijah živinski in kramarski semnji v Št. Petru na Krasu napačno označeni, javljamo interesentom, da se vrše ti semnji redno na dan 10. vsakega meseca. Le ako je ta dan 10. vsakega meseca. Le ako je ta dan nedelja ali praznik, se vrši semenj naslednji dan. Prihodnji semenj bo torej v soboto dne 10. t. m. Velik, toda samo kramarski semenj se vrši tudi vsako leto na praznik Sv. Petra in Pavla.

Vesti iz Istre

— **Iz Dekanov.** V nedeljo 28. decembra je priredilo tuk. Mlad. dr. «Dekani» v dvorani g. Grižona prireditev, ki se je vršila ob zelo lepi udeležbi občinstva, ki je prihitelo v Dekane, kljub slabemu vremenu tudi iz oddaljene okolice, da se navžije prisrčne zabave. Zraven pevskih točk, katere so pohvalno izvajala domača dekleta pod vodstvom načelnice pev. odseka gdč. Zalke Grižon, sta bili na sporedu tudi igri «Čašica kave» in «Ne kliči vraga», ki sta se v veliko zadovoljstvo prisotnega občinstva, če upoštevamo kratki čas obstoja društva, nepričakovano, izvrstno izvajali. Mlade igralke in igralci, ki so prvič nastopili na odru, so pokazali mnogo razumevanja za dramatiko. Posebno pohvalno sta se v prvi igri izkazali krošnjarica v gdč. Zori Gregorič in čevljarjeva žena v gdč. Mariji Vatovec, ki sta s svojim nastopom takoj pokazali, da sta kos svoji nalogi. Tudi ostale igralke so ugajale. Kar se tiče igre «Ne kliči vraga», moram pohvaliti g. Karla Brajnika v vlogi Levičarja, ki se je potrudil nam podati pristnega slovenskega očanca. Istotako je izvrstno odgovarjala svoji nalogi gdč. Zorka Kosmina v vlogi Polone. Tudi gdč. Roža Gregorič v vlogi Milke in g. Stanko Gregorič v vlogi zaročenca, sta bila dobra, samo malce bala sta se eden drugega, drugič več poguma. Vsi ostali igralci so bili primerno dobri. «Veselega pastirja» je mali Nazarij deklamiral kaj lepo in skoroda brezhibno. Prisostvoval je prireditvi tudi svetoivanski pevski zbor, ki je s sodelovanjem domačih pevcev nastopil z eno pevsko točko. Višek razigranega veselja in smeha pa je povzročil g. Križman od Sv. Ivana s svojim «Cestnim pometačem», ki je brezdvomno žel največ priznanja. Končna točka sporeda je bilo božično drevesce, ob katerem so domača dekleta prepevala v lepo ubranem petju. Drevesce z darovi je bilo dano na dražbo; darovi so se nato razdelili med prisotne otroke. — Naj še izrečemo dolžno pohvalo gdč. Zorki Kosmina, načelnici dram. odseka, ki je s svojo požrtvovalnostjo pripomogla k lepemu uspehu, ter g. Milku Bambič, članu Sl. a. dr. «Balkan», ki je društvu priskočil na pomoč s šminkanjem igralcev in z dobrimi nasveti. — Da je prireditev občinstvo zadovoljila, so dokaz vesela in srečna lica odhajajočega občinstva, ki je neslo s seboj najlepše užitke.

Pri prosti zabavi se je nabralo med prisotnimi 30 L za «Šolsko dr.» H koncu kličem dekanski mladini: «V vas je sila in dobra volja; uporabljajte obe!» — Istok.

Znanost in umetnost

— **«Ljubljanski zvon v letu 1925.** - «Ljubljanski zvon» je dospel v svoje petinštirideseto leto, v dobo, kakršne ne more beležiti za sabo danes noben jugoslovanski in le maloštevilni slovanski literarni listi. V tej dolgi, neprekinjeni dobi njegovega obstoja je tudi že obsežen namen in pomen lista, njegova nujnost in globoka zasidranost v osrčju vsega kulturnega slovenstva. Samo tako je mogel postati in samo tako bo mogel ostati Zvon izmed temeljnih kamnov naše kulture! Nevezan na vse strani, ne služeč nobeni literarni ali umetniški «šoli», razvijajoč se in rastoč v globino in v višino, ne more biti glasilo nikogar kot posameznika, marveč je glasilo vseh; vseh tistih resnično tvornih duhov namreč, ki vzlic motnjavi časa vedo, kaj in kam hočejo in ki uporno kljubujoč vsem besnim rušilnim tendencam duha zanikujoče sodobnosti molče in vztrajno grade, zidajo, ustvarjajo. Zatorej mora biti Zvon tudi v bodoče resna, svobodoumna, izven dneva in puhlih demagoških gesel mirno snujoča revija.

Da se približa temu visokemu cilju, ima uredništvo za prihodnji letnik dovolj gradiva na razpolago.

V leposlovnem delu se nadaljuje in zaključi Juša Kozaka roman Šentpeter, ki je že letos vzbudil občo pozornost čitateljev. Drugi del povesti bo to pozornost še stopnjeval. V dramatsko pisanih, koncentriranih, barvitih skikah se pne usoda treh šentpetrskih družin v svoje peripetije in v svoj zaključek: ponosni rod Zamejčev propade, rod Hostarjev živi dalje z enim potomcem, Godež doživi na Zamejčevem domu svojo propast. Starega Zamejca uniči njegova ljubljena hči Aza, njegova druga hči Marija pa, ki jo oče zavrže, vzdrži vso čestitost rodu in ves njegov ponos ter umre končno skoro kot svetnica. V Marijo je pisatelj položil vso duševno veličino, vso notranjo moč in svetost slovenske matere. Župnika Rožmana — tega idealno očrtanega slovenskega duhovnika — uniči sovraštvo, zahrbtna zloba in tercijalstvo ljudi. Istotako konča tragične smrti stari Luka; njegov sin služi za hlapca pri Mariji in doživi tam najhujše sovraštvo njenega sina. Tako se med napetimi prizori, ko umre mladi Hostar, mož Marijin, ko stari Hostar zblazni in ko «črna smrt» uniči življenje gostilničarki Mari, potem ko je zavrgla svojega sina, konča zgodba treh v življenju zvezanih rodov, predvsem usoda Zamejčevega rodu, ki preide v tok življenja tako, kakor umre teta Zeba, ta njegova najstarejša predstavnica, ki ob svoji smrti sliši biti «večne ure». Kos življenja je ta roman, večno svežega in zanimivega, vzburkanega in valujočega, poslušnega zakonom nemirne krvi tistih, ki ga žive.

Razen «Šempetra» bo objavil Zvon še en originalen roman. V njem se je mlad znan pisatelj, ki si je nadel psevdonim Jernej Jereb, lotil enega najkočljivejših sodobnih problemov. S finim psihološkim nianširanjem nam je očrtal razvoj mladega človeka; tipičnega za naše dni, ki je bolj po krivdi razmer in okolice, nego iz lastnega nagiba, zašel v labirinte seksualnih zablod, odkoder mu ni več rešitve. Nad tem delom, ki vzlic najkočljivejšim prizorom prožet z globokim etičnim gledanjem, si bo utegnil marsikateri misleč čitatelj razmisliti o enem najtežjih in najstrahovitejših vprašanj sodobne družbe. Romanu je naslov «Sužen Demona».

Poleg teh dveh vodilnih romanov bo v Zvonu odlično zastopana novela in krajša črtica. Takoj v prvi številki objavi Anton Novačan novelo «Papiga», ki ji nato slede še druge. Novele objavijo nadalje Vladimir Levstik, Cvetko Golar, Ivo Šorli, Ivan Zorec, Fran Albrecht in drugi.

O pesniškem delu se poleg znanih pesnikov oglasijo nekateri najmlajši, zlasti tisti, ki so se oprostili raznih povojnih umetniških zablod in iščejo svojo pot.

Drama bo zastopana po Otonu Zupančiču.

Kratek umetniško pisan esej se bo gojil še bolj nego doslej. Glavni zastopnik v tem delu bo dr. Ivan Prijatelj s svojo študijo o Dostojevskem. Dr. A. Debeljak objavi študijo o pokojnem A. Franceu, dr. J. Kelemina teoretsko estetsko razpravo o umetniškem ustvarjanju, dr. Fr. Kidrič razpravo in več zanimivih vesti iz svoje delavnice za izdajo celokupnega Prešernovega dela, dr. J. Glonar študijo o ruskem prelagatelju Prešerna — Koršu. Vrhu tega bodo zastopani v tem delu dr. Fr. Veber, dr. V. Molè, dr. N. Zupanič. Objavljo se razen tega neka zanimiva, doslej neznana pisma Levstikova, dr. Žigon pa priobči del Štritarjevih pisem, ki bodo tvorila važen literarno-historičen prispevek. — Poleg navedenega se bo v listu razpravljalo tudi o drugih važnejših vprašanjih iz umetniškega in obče kulturnega življenja.

O slovenskih literarnih novostih bodo med drugimi referirali urednik lista, Janko Glaser, Pavel Karlin; o drami bo poročal urednik, o operi L. M. Škerjanc; važnejše srbohrvatske literarne in umetniške vesti bo beležil dr. F. Kozak.

Naročnina listu ostane kakor doslej za inozemstvo 140 Din. letno. Naročnina se plačuje tudi polletno in četrtletno. List se naroča pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani.

DAROVI

— Mesto cvetja na grob pokojnega Jakoba Bole daruje brat Ivan L. 50 Dijaški Matici. — Denar hrani upravništvo.

— Šolskemu društvu daruje Valentin Repinc s Prema L 20. Denar hrani upravništvo.

— Gospod Ivan K. daruje L 5 «Šolskemu društvu».

— Odborniki Križke hranilnice in posojilnice so zbrali v veseli družbi L 41 za «Šolsko društvo.»

— V počastitev spomina pok. Marice Nagergoj in Katerine Ban, daruje družina Kalc iz Proseka L 20 Šolskemu društvu.

Vsem cenjenim darovalcem iskrena hvala!

Ob priliki 25-letnice poroke

Antona in Antonije Godina

obilo sreče voščijo otroci

Pija, Valerijan in Draga.

Trst, 7. januarja 1925.

106

Mali oglasi

SKLADIŠČE ogla, se proda na prometnem kraju. Chiarbola sup. — Ponziana 132. 33

DEKLICO, 18 letno, snažno, pridno, se išče družina treh oseb v vili. Gospa Slovenka. Dr. Bischoff, Via Besenghi 25. 34

HISO z vrtom v bližini mesta do L 30.000 kupim. Ponudbe pod «Hišica 30.000» na upravništvo. 35

BABICA, diplomirana, govori slovensko, sprejema noseče. Na željo zdravniška pomoč. Najstrožja tajnost. Via del Bosco 10-I. 18

BRIVSKEGA pomočnika kprejme takoj brivec Rojic; Nabrežina 162. 32

ŽABNICE, angleške ključavnice, ključi, pile, obliči, vijaki, svedri, žage, žeblji železna žica i. t. d. Zaloga železa Via Filzi 17. 9

BABICA, avtorizirana, sprejema noseče Zdravnik na razpolago. Dobra postrežba. Govori slovensko. Tajnost zajamčena. Slavec. Via Giulia 29. 1602

UČENCA za pekarijo, zdravega poštenih starišev, sprejme Dragotin Muha, pek. mojster v Il. Bistrici. 25

Zlato, srebro, krone, platin, zobovje 56

kupuje

Zlatarna ALBERT POVH

Trst, Via Ma zini 46

Najvišje cene plačujem za

KOŽE

kun, zlatic, lisic,

dihurjev, vider, jazbecev, mačk veveric, krtov, divjih in domačih zajcev.

D. WINDSPACH

Trst, Via Cesare Battisti št. 10

II. nadstr., vrata 16 (62)

Sprejemajo se pošiljatve po pošti.

Izšel je

Žepni koledarček „EDINOSTI"

Cena: V usnje vezan L 7.—

„ platno „ „ 3.—

Dobiva se v tiskarni „Edinost" in v knjigarni Štoka, Via Milano.

Inserirajte v „Edinosti"

PODLISTEK

W. Collins:

BREZ IMENA

(210)

Roman.

Polagoma se ji je vračala zavest in vmirila se je toliko, da je zamogla opazovati opravo. Tam je stala pisalna miza iz rezljane hrastovine in dalje težka okovana miza. Začela je pri pisalni mizi; trije ključi so sicer šli v ključavnico toda niso obrnili zapaha; za trenotek se je oddahnila.

Tedaj se ji je zdelo, da je zapihal veter v sosedni dvorani.

Ali se niso vrata premaknila? Toda kako? Ali so zaprta ali odprta? Strah, da bi ji kdo zaprl vrata je bil močnejši od bojazni pogledati v dvorano.

Previdno je odprla vrata in obstala je kakor okamenela.

Sredi mesečne svetlobe je stala nepremično neka postava — zdaj je izginila — zdaj se je zopet pojavila v drugem svetlobnem traku, pa zopet izginila in tako dalje do petega in šestega okna. Nato je stopila k trinožniku, obstala pred umrlo žrjavico ter dvignila nad pepel roke šklepetajoč z zobmi. Tedaj se je zopet obrnila ter šla naravnost proti Magdaleni.

Magdaleni so odpovedali vsi čuti razen vidnega. Nepremično je stala, ko je postava prihajala vedno bliže in bliže; tedaj se je vzdramila iz otrpnjenja in se umaknila, zakaj postava je bila tako blizu, da bi se je mogla dotakniti. Svetlobni trak je padel prikazni na obraz in spoznala je v njej admirala Bartrama.

Na sebi je imel dolgo rujavo spalno suknjo, toda bil je razoglav in bos. V levi roki je držal šop ključev. Polagoma je korakal mimo Magdalene, ustnice so mu neprestano šepetale, oči pa so strmele predse kakor pri mrliču. Hodil je v spanju.

Sredi sobe je postal, in Magdalena, ki se je priplazila tik do njega, je čula imenovati ime svojega umrlega soproga.

«Noell» je rekel v enakomernem glasu nesrečnih ljudi, «dragi dečko, odvzemi, kar si mi dal. Noč in dan me teži. Ne vem, kam bi skril. Vzemi nazaj, Noel, vzemi».

Po teh besedah je stopil k mizi, se vsedel na stolico ter poiskal ključ. Magdalena mu je tihoma sledila in je obstala s svečo tesno za njim. Našel je ključ, odprl in potegnil brez premišljanja drugi mali predal iz mize, v njem se je nahajal samo kos zganjenega papirja, položil ga je predse na mizo in mehanično ponavljal: «Vzemi si ga, Noel, vzemi ga nazaj!»

Magdalena mu je pogledala preko ramena in brala pisavo svojega moža.

«Hranite sami in odprite lastnoročno na dan moje smrti. Noel Vanstone.» Pod temi vrsticami je stalo admiralovo ime in njegov naslov.

Končno je bil torej tajni ključ v njenem območju:

Hotela se je polastiti pisma, toda v tistem hipu je admiral segel po njem, zaprl predal in vstal. Še enkrat je vzdignila roko, da bi zagrabila papir, toda postava, ki ji je stala nasproti, jo je ustrašila. Roka ji je omahnila.

Vzel je zopet ključe, stopil k pisalni mizi in tam zaprl papir.

«Da, tu je bolj na varnem, Noel, prav imaš, tu je bolj na varnem,» je govoril predse.

Nato je šel naravnost nazaj. Kakor začarana mu je sledila Magdalena in tako sta drug za drugim prekoračila banketno dvorano, družinsko sobo, hodnik in stopnice. Duri svoje spalnice je tiho priprl za seboj. Magdalena je prisluškovala in pogledala na posteljo na hodniku: bila je na stran potisnjena in prazna.

To odkritje jo je presenetilo. Toda samo za trenotek. Njen duh je sledil za admiralom v spalnico, kakor mu je sledilo do tam njeno telo.